



Ilmiy tadqiqot metodlari: sifatga asoslangan va songa (miqdoriy) asoslangan tadqiqot metodlari

Tadqiqot metodologiyalari sifat va miqdoriy yondashuvlarni o'z ichiga oladi, ularning har biri bilim va tushunishga intilishda noyob tushunchalar va ilovalarni taklif qiladi.

G Gulchexra Fayzullayeva tomonidan

Sifatga asoslangan tadqiqot metodlari: ta'riflar va xarakteristikalar

1 Chuqur tadqiqot

Sifatli tadqiqot mavzuning nozik tomonlari va murakkabliklarini chuqur o'rganadi, boy, kontekstli ma'lumotlarni oladi.

3 Hikoya urg'usi

Sifatga asoslangan tadqiqotlar ishtirokchilarning hayotiy tajribasi va istiqbol g'oyalarini tushunishga qaratilgan.

2 Moslashuvchan yondashuv

Sifatga asoslangan usullar paydo bo'ladigan tushunchalarga moslashadi, bu esa kutilmagan topilmalarni ochishga imkon beradi.



Kuzatish, Intervyu, Tanlangan guruhlar

Tavsif

Afzalliklari

Cheklovlari

Songa asoslangan tadqiqot metodlari: ta'riflar va xarakteristikalar

1 Raqamli ma'lumotlar

Miqdoriy tadqiqotlar raqamli ma'lumotlarni yig'ish va tahlil qilishga tayanadi.

2 Statistik tahlil

Miqdoriy usullar naqsh va tendensiyalarni aniqlash uchun statistik usullardan foydalanadi.

3 Gipotezani tekshirish

Miqdoriy tadqiqotlar ko'pincha gipotezalarni sinab ko'rish va sabab-oqibat munosabatlarini o'rnatishga qaratilgan.



So'rovlar, Tahlil

Anketa dizayni

Samarali so'rovlar uchun savollarning turlari, oqimi va formatini diqqat bilan ko'rib chiqish juda muhimdir.

Afzalliklar

So'rovlar turli xil namunalardan katta hajmdagi ma'lumotlarni to'plash imkonini beradi.

Cheklovlar

Javob berishning noto'g'riligi, past javob tezligi va nuansli ma'lumotlarni olishda cheklovlar.

Tahlil: turlari, afzalliklari va cheklovlari



Statistik tahlil

Miqdoriy ma'lumotlar naqsh va munosabatlarni aniqlash uchun statistik usullardan foydalangan holda tekshiriladi.



Tarkibni tahlil qilish

Mavzular, naqshlar va ma'nolarni aniqlash uchun sifatli ma'lumotlar tizimli ravishda tekshiriladi.



Vizualizatsiya

Ma'lumotlar tushunish va muloqotni yaxshilash uchun vizual formatlarda taqdim etiladi.





Tadqiqot metodologiyalarini qo'llash va tanlash

1

Tadqiqot savoli

So'rovning xarakterini aniqlash tegishli metodologiyani tanlashda birinchi qadamdir.

2

Falsafiy yondashuv

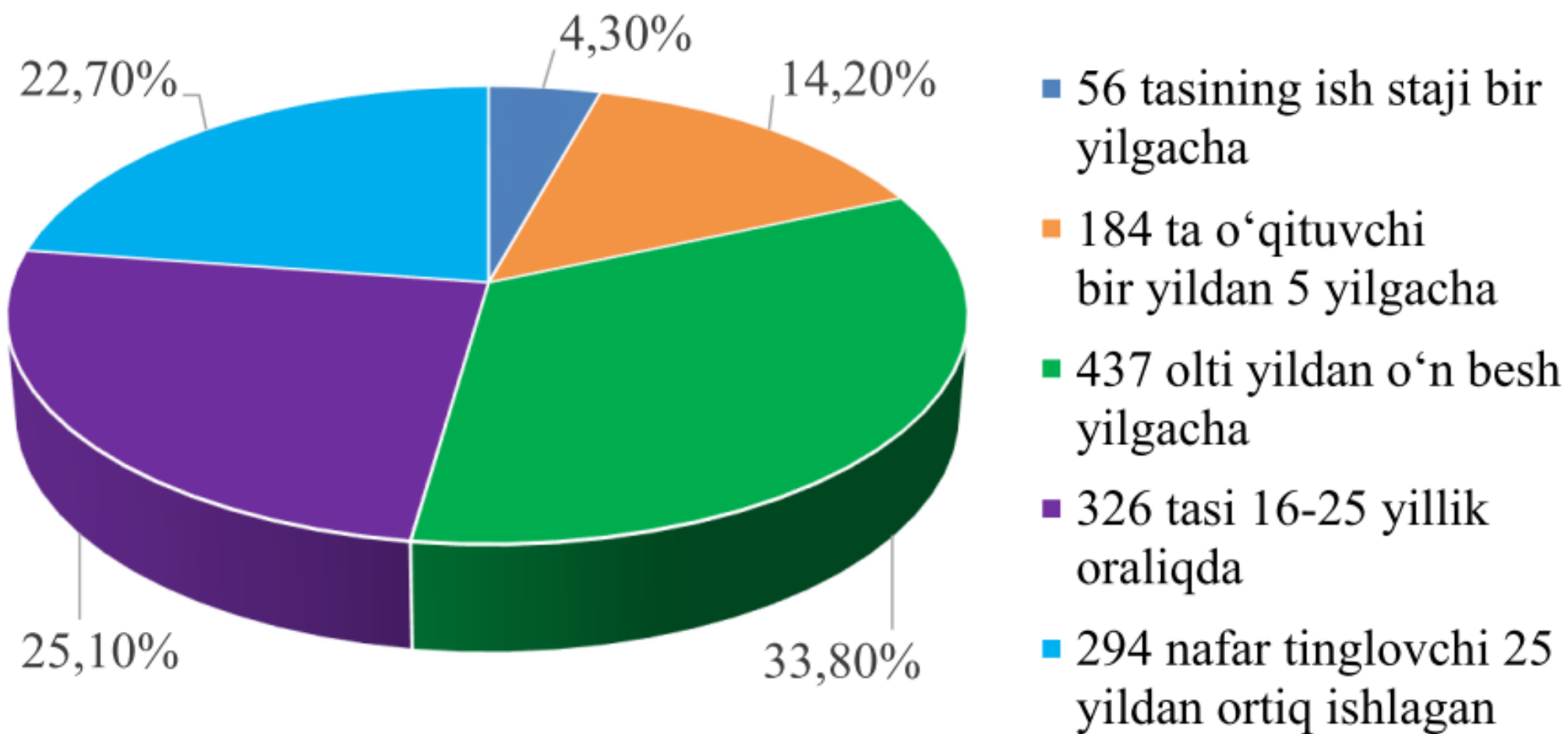
Tadqiqotchining dunyoqarashi va taxminlari sifat yoki miqdoriy usullarni tanlashga ta'sir qiladi.

3

Amaliy mulohazalar

Resurslar, vaqt va ishtirokchilarga kirish imkoniyati kabi omillar ham metodologiyani tanlashga yordam berishi mumkin.

- birinchimammoga asoslangan o'qitish, ya'ni "Problem-based learning" qanday yondashuv ekanligi va uning ma'nosi bilan qay darajada qiziqqanligini aniqlashga qaratilgan, hech qanday javob variantlarisiz o'z fikrini to'laqonli yozish mumkin bo'lgan savolga tinglovchilarning qariyb 60 %ga yaqini birgina so'z bilan javob bergani achinarli holat, albatta. So'rovnoma tajriba-sinov avvalida olinayotgan bo'lsa-da, respondentlarning 80 %dan ortig'i 16 yildan ko'p ish tajribasiga ega ekanligi bunday natijani shunchaki tahlil qilib bo'lmashligini, jiddiyroq o'ylash va olib boriladigan ishlarni oldin ularning missiya va dunyoqarashini o'rganishdan boshlash lozimligini ko'rsatdi. Shakllantiruvchi bosqichda olib borilgan treninglarda, birgina so'z bilan javob berishning sababi o'qituvchilarning o'zlaridan so'ralganda, ular "MAO' pedagogik faoliyatga ko'plab kirib kelayotgan son-sanoqsiz metod yoki usullardan biri", "so'rovnomanini tezroq tugatish zarur" yoki "MAO' haqida ma'lumotga ega bo'lmaganliklari natijasi" va boshqa shunga o'xshash fikrlarni bildirishgan. Savolga 1297 ta javob istalgan shakl va ma'noda yozilgan. Natijalarni aniqlashda bir xil toifadagi javoblar mazmunan yaxlitlandi hamda foizlarda qiymatga ega bo'ldi (4.2-rasm). Xususan, "Bilmadim", "Qiziqmagan ekanman", "Tushuncham yo'q", "Sinab ko'rish kerak", "To'liq tushunchaga ega emasman", "Birinchi marta o'qiyapman" mazmunidagi javoblar



4.3-rasm. Tajriba-sinov ishtirokchilarining ish tajribasiga nisbatan tasnifi

Tajriba-sinovni o'tkazish shakli va metodlari uzulksiz kasbiy rivojlanishni yo'nalishda tadqiq va tahlillash orqali, uzluksiz kasbiy rivojlanish kurslarida amalga oshirildi. Yuqorida keltirilgan uch yo'nalishdagi so'rovnomalar tadqiqot avvalida tajriba va nazorat guruhlarida bir paytda olib borildi, shuning uchun dastlabki tahlillarga har ikkala guruh kiritildi hamda, avvalo, so'rovnoma natijalarini respondentlarning yosh, toifa hamda ish tajribasi nuqtai nazaridan tahlil qilishga urindik.

Yosh omili, tajriba-sinov ishlarida qatnashgan 1297 nafar respondentning so'rovnomadagi belgilagan qaydlariga ko'ra: 201 ta (15,5 %) ishtirokchi – 29 yoshgacha; 500 ta (38,6 %) – 30-39 yoshgacha; 337 tasi (26 %) – 40-49 yoshgacha; 243 tasi (18,7 %) – 50-59 yoshgacha; 16 ta (1,3 %) respondent – 60 yoshdan yuqori ekanligi va ushbu ko'rsatkichlardan tajriba-sinov ishtirokchilarining 20%ini kutilmaganda 50 yoshdan kattalar tashkil etgani ma'lum bo'ldi (4.2-rasm).